

คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือในวรรณกรรมรางวัลซีไรต์ ประจำปี 2567

เรื่อง กีบาด ของประเสริฐศักดิ์ ปัดมะริด

NORTHERN THAI DIALECT WORDS IN THE 2024 S.E.A. WRITE AWARD- WINNING LITERARY WORK KI BAD BY PRASERTSAK PADMARIT

พงศภัค เฝยพร^{1,*} และ สถาพร ปุ่มเป้า²

Pongsapak Peryporn^{1,*} and Sathaporn Poompao²

(Received: March 16, 2025; Revised: April 22, 2025; Accepted: April 25, 2025)

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารวบรวมจัดหมวดหมู่คำศัพท์ และแปลความหมายคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือที่ปรากฏในวรรณกรรมรางวัลซีไรต์ ประจำปี 2567 เรื่อง กีบาด ของ ประเสริฐศักดิ์ ปัดมะริด เป็นภาษาไทยมาตรฐาน โดยใช้แนวทางการจัดหมวดหมู่ตามกรอบความคิดการวิจัยของ นวพรรณ พันธุ์เมธา และคณะ (2540) เป็นเกณฑ์ คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือที่ปรากฏในวรรณกรรม เรื่อง กีบาด จำนวน 99 คำ จัดหมวดหมู่ได้ 13 หมวดหมู่ โดยพบมากที่สุด คือ หมวดหมู่กิริยาอาการ จำนวน 22 คำ รองลงมาคือ หมวดหมู่พีช จำนวน 12 คำ หมวดหมู่การพูด จำนวน 11 คำ หมวดหมู่สิ่งของเครื่องใช้ และ หมวดหมู่บุคคล จำนวน 9 คำ หมวดหมู่เวลา จำนวน 8 คำ หมวดหมู่เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม หมวดหมู่สภาพบ้านเมืองและที่อยู่อาศัย และหมวดหมู่อื่น ๆ จำนวน 6 คำ หมวดหมู่ค่านิยมประเพณีและการบันเทิง จำนวน 4 คำ หมวดหมู่ร่างกาย หมวดหมู่ความเชื่อและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และหมวดหมู่สัตว์ จำนวน 2 คำ ตามลำดับ ทั้งนี้ การศึกษาคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือ ช่วยให้ผู้อ่านถอดรหัสความหมายของภาษาที่ใช้ในการแต่ง สามารถทำความเข้าใจเนื้อเรื่องของวรรณกรรมที่อ่านได้อย่างถูกต้อง

คำสำคัญ: คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือ, กีบาด, รางวัลซีไรต์

Abstract

This article aimed to study, compile, categorize, and translate Northern Thai dialect vocabulary found in the 2024 S.E.A. Write Award-winning literary work Ki Bad by Prasertsak Padmarit into Standard Thai. The classification followed the framework proposed by Nawaphan Phanthumetha et al. (1997). A total of 99 dialectal words were identified and grouped into 13 semantic categories. The most frequent category was “actions and

¹ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

¹ Program in Teaching Thai, Buddhachinaraj Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

² สาขาวิชาการสอนภาษาไทย วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

² Program in Teaching Thai, Buddhachinaraj Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

* Corresponding author. E-mail: pongsapak282539@gmail.com

behaviors” (22 words), followed by “plants” (12 words), “speech” (11 words), “tools and utensils” and “people” (9 words each), “time” (8 words), “clothing,” “environment and dwellings,” and “others” (6 words each), “values, traditions, and entertainment” (4 words), and finally “body parts,” “beliefs and sacred entities,” and “animals” (2 words each). The study of Northern Thai vocabulary facilitated readers’ ability to decode the meanings embedded in the regional language used in the narrative, thereby enhancing comprehension of the literary work.

Keywords: Northern Thai Dialect Vocabulary, KI BAD, Southeast Asian Writers Award

บทนำ

ภาษาไทยถิ่นเหนือนับเป็นภาษาหนึ่งในภาษาตระกูลไท (Tai Language Family) ที่ใช้ติดต่อสื่อสารกันในชีวิตประจำวันตามท้องถิ่นใน 8 จังหวัดทางภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง ลำพูน พะเยา แพร่ น่าน และแม่ฮ่องสอน โดยผู้คนในจังหวัดเรียกภาษาของตนว่า “คำเมือง” หรือออกเสียงตามภาษาไทยถิ่นเหนือว่า “กำเมือง” (อัจฉราภรณ์ จันทร์สว่าง และรัชตพล ชัยเกียรติธร, 2566) ซึ่งวรรณกรรมที่อุดมไปด้วยศิลปะการใช้ภาษาไทยถิ่นเหนือในการเรียบเรียง เพื่อนำเสนอเรื่องราววิถีวัฒนธรรมและมรดกภูมิปัญญาล้านนา คือ นวนิยายเรื่อง “ก๊ีบาด” ผลงานของ ประเสริฐศักดิ์ ปัตมะจริต ที่คว่ำรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ประจำปี พ.ศ.2567 สอดคล้องกับ ตรีศิลป์ บุญขจร กล่าวถึงเรื่อง “ก๊ีบาด” ว่าเป็นงานแสดงถึงความกล้าของนักเขียนในการใช้ภาษาไทย เล่นภาษาในเรื่องหาญกล้าด้วยการใช้ภาษาถิ่น หรือภาษาเมือง ทั้งในบทบรรยายและ บทสนทนา (พิเชฐ แสงทอง, 2567)

“ก๊ีบาด” ผู้เขียนเป็นคนภาคตะวันออก แต่หลงใหลวัฒนธรรมประเพณีล้านนา มีความสนใจใคร่รู้ในวัฒนธรรมท้องถิ่น ชิมซบภาษาเมือง วัฒนธรรม อ่านวรรณกรรมของนักเขียนล้านนา จนนำมาสู่การเขียนนวนิยายเรื่อง ก๊ีบาด ดังที่ ธัญญา สังขพันธานนท์ ประธานกรรมการตัดสิน และศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ กล่าวว่า ประเสริฐ ปัตมะจริต เป็นนักเขียนหนุ่มหน้าใหม่ โดยผลงาน “ก๊ีบาด” เป็นเรื่องราวที่มีสีสันของตระกูลช่างทอผ้าแม่แจ่ม การสร้างสรรค์ผลงานของนักเขียนเปรียบกับผ้าทอผืนหนึ่งที่ได้เต็มไปด้วยความประณีตละเอียดละไมร้อยเรียงตั้งการทำงานของก๊ีบอดผ้า ถ่ายทอดความเชื่อ จารีตประเพณี ชีวิต ถ่ายทอดผ่าน 16 บท ซึ่งตั้งชื่อตามลายซิ่นตีนจกแม่แจ่ม ที่สำคัญผู้เขียนเสนอเรื่องราวสามชั่วอายุคน รุ่นแม่ รุ่นลูก และรุ่นหลาน สืบทอดการทอซิ่นตีนจก มีความหมายต่อผู้เพื่อความเท่าเทียมทางเพศ ผู้เขียนใช้ชื่อเรื่อง “ก๊ีบาด” สื่อถึงความทรงจำอันเจ็บปวดและประสบการณ์อันเจ็บปวด เป็นชะตากรรมที่ตัวละครเผชิญเรื่องราวในนิยายเปิดโอกาสให้ผู้อ่านตีความหลากหลายมิติ โดยผู้เขียนทิ้งปมปัญหาให้ครุ่นคิด (พิเชฐ แสงทอง, 2567) จึงกล่าวได้ว่า “ก๊ีบาด” เป็นผลงานวรรณกรรมที่ทรงคุณค่าที่จะช่วยกระตุ้นพลังปัญญาให้แก่ผู้อ่านได้เป็นอย่างดี ดังนั้น จึงสนใจศึกษารวบรวมจัดหมวดหมู่คำศัพท์ และแปลความหมาย คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือที่ปรากฏในวรรณกรรมรางวัลซีไรต์ ประจำปี 2567 เรื่อง ก๊ีบอด ของ ประเสริฐศักดิ์ ปัตมะจริต เป็นภาษาไทยมาตรฐาน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจความหมายของคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือภายในเรื่อง

เนื้อเรื่องย่อของวรรณกรรม เรื่อง “ก๊ีบาด”

ผ้าขึ้นตีนจก เป็นผ้าขึ้นของแม่หญิงชาวแม่แจ่มทุกคนที่จะต้องทอเป็น และแม่หญิงแม่แจ่มทุกคนต้องมีผ้าขึ้นตีนจกอย่างน้อยคนละผืนไว้เป็นเครื่องแต่งกายสวมใส่ แสดงถึงความมั่งคั่งเพื่อเก็บไว้เป็นมรดกตกทอดสู่รุ่นลูกหลาน แม่หม่อนเฮือนแก้ว เป็นช่างทอผ้าฝีมือดีของแม่แจ่ม ปัจจุบันมีอายุมากจึงตั้งใจหาผู้สืบทอดการทอผ้าขึ้นตีนจก จึงได้เลือกหงส์ ซึ่งเป็นเหลนชายที่มีความหลากหลายทางเพศ เป็นผู้มารับหน้าที่การสืบทอดการทอผ้าขึ้นตีนจก แต่แม่อุ้ยนาคซึ่งเป็นลูกสาวของแม่หม่อนเฮือนแก้วรู้สึกไม่พอใจ เพราะตนเป็นลูกสาวแม่หม่อนเฮือนแก้วแต่ไม่คิดที่จะถ่ายทอดวิชาการทอผ้าให้ตน หรือจับตึบเหลนสาวก็ไม่ได้ได้รับความไว้วางใจจากแม่หม่อนเฮือนแก้วในการรับหน้าที่การทอผ้า เวลาผ่านไปหงส์ได้เรียนรู้วิธีการทอผ้าจากแม่หม่อนเฮือนแก้วเรื่อยมา

เมื่อใกล้ถึงวันจุลจก ซึ่งจะมีประเพณีการทอผ้าไตรให้เสร็จภายในคืนเดียว และถวายในวันรุ่งขึ้นจับตึบได้รับหน้าที่การรำในขบวนนางสัจตบรรพ แม่อุ้ยนาคจึงเตรียมจัดหาผ้าขึ้นตีนจกให้ใส่ในงาน แต่แม่อุ้ยนาคไม่มีผ้าขึ้นตีนจกสะสมไว้เลยสักผืน เพราะหลังจากทอเสร็จก็ต้องรีบขายเพื่อนำเงินมาเจือจุนครอบครัว หงส์จึงรับหน้าที่เป็นคนทอให้พี่สาวใส่ จนถึงวันงานขบวนแห่งนางสัจตบรรพเคลื่อนผ่านสายตาของทุกคนหากแต่นางรำที่เห็นไม่ใช่จับตึบแต่กลับเป็นหงส์ ชาวบ้านพากันนิทานถึงการกระทำดังกล่าว เพราะถือเป็นเรื่องที่ไม่ควร ผิดจารีตประเพณี ตั้งแต่ทอผ้าขึ้นตีนจกและมารำเป็นนางสัจตบรรพ จนแม่หม่อนเฮือนแก้วถึงกับเป็นลมล้มไป และเห็นร่างของแม่บัวเงินลูกสาวที่ถูกข่มขืนในวันพิธีจุลจกในอดีตที่เป็นบาดแผลอันแสนเจ็บปวดของแม่หม่อนเฮือนแก้ว แม่บัวเงินเป็นลูกรักของแม่หม่อนเฮือนแก้ว ทอผ้าขึ้นตีนจกได้เก่งและสวยงามเช่นผู้เป็นแม่ ต่างจากแม่อุ้ยนาคน้องสาวที่เป็นลูกชังของแม่หม่อนเฮือนแก้วมาโดยตลอด แม้แต่ตอนที่หนีจากพ่อสิงห์คำก็เกือบโดนทิ้งให้อยู่กับพ่อ นี่จึงเป็นบาดแผลในใจของแม่อุ้ยนาคตั้งแต่นั้นมา หลังจากเหตุการณ์ที่หงส์เป็นนางรำในขบวนนางสัจตบรรพคนในบ้านต่างถูกนิทาน แม่หม่อนเฮือนแก้วเก็บตัวอยู่ในห้องทอผ้าลายที่ไม่มีใครเคยเห็น ประจวบกับช่วงนั้นมีสงครามโลกเข้ามา ชาวแม่แจ่มทุกคนต่างเดือดร้อนเพราะสงคราม หงส์เกือบถูกบังคับไปเป็นทหารแต่แม่อุ้ยนาคให้อาผ้าขึ้นตีนจกมาใส่เพื่อหลอกพวกทหารญี่ปุ่น ต่อมาไม่นานแม่หม่อนเฮือนแก้วก็เสียชีวิตลง ลูกหลานต่างช่วยกันจัดพิธีศพให้อย่างตามอัตภาพเพราะอยู่ในช่วงสงคราม ในวันเผามีพิธีการตัดสายสัมพันธ์หรือพิธีตัดสวยดอกของชาวแม่แจ่ม แม่อุ้ยนาคร่วมพิธีอย่างเรียบร้อยไม่รู้จะดีใจหรือเสียใจที่แม่เฮือนแก้วผู้สร้างบาดแผลในใจให้กับแม่อุ้ยนาคจากไปแล้ว หลังจากพิธีศพทุกคนต่างทำงานเพื่อเจือจุนครอบครัว แม่อุ้ยนาคเป็นคนทอผ้าขึ้นมัดหรีของแม่หม่อนเฮือนแก้วที่ทอค้างไว้ต่อ ส่วนจับตึบปลอมตัวเป็นผู้ชายไปทำถนน และหงส์ปลอมตัวเป็นผู้หญิงไปรับจ้างหาบของจนเกือบทหารญี่ปุ่นจับได้และคิดว่าหงส์เป็นสายลับของทหารอีกฝ่าย โชคดีที่มีทหารหนุ่มญี่ปุ่นคนหนึ่งช่วยไว้ได้ หงส์จึงแอบชอบนายทหารหนุ่มคนนั้น

ต่อจากนั้นหงส์จึงถูกเป็นผู้สงสัยว่าเป็นสายลับของทหารอีกฝ่ายทำให้โดนไล่ล่าตามอย่างหนัก ได้ไปหลบภัยอยู่ที่วัดป่าแดดรับหน้าที่ดูแลปรนนิบัติหลวงพ่ที่วัด ในวันหนึ่งมีทหารได้รับบาดเจ็บสาหัสมาอยู่ที่ป่าช้าของวัด หลวงพ่อจึงรับมารักษาและให้หงส์ดูแลต่อ ทำให้ทราบว่าทหารคนนั้นคือคนที่เคยช่วยชีวิตของหงส์จากการที่ถูกจับได้ เมื่อหายดีแล้วหงส์จึงตั้งชื่อให้ว่าอินตา ทั้งสองมีความรักให้กัน หลังจากสงครามสงบทั้งสองออกมาใช้ชีวิตร่วมกันเช่นกับคู่อื่น อินตาทำไร่ทำนาทำงานนอกบ้าน ส่วนหงส์ทอผ้าและดูแลงานในบ้าน จนแม่อุ้ยนาคและหลวงพ่อดังงานแต่งอย่างเรียบง่ายให้ที่วัด ทั้งสองแต่งงานกันอย่างมีความสุข

เมื่อพิธีเสร็จและพื้นที่วัดอินตาคลับถูกทหารของญี่ปุ่นฆ่าจนเสียชีวิตต่อหน้าหงส์เพราะรู้ว่าอินตาเป็นสายลับ หงส์ร้องไห้เสียใจแทบขาดใจกับเหตุการณ์นั้น หงส์ไม่ยุ่งขึ้นตื่นจกอีกเลยแม้เวลาผ่านไปหลายปี เพราะไม่อยากให้ใครเห็นหงส์นุ่งผ้าขึ้นตื่นจกนอกจากอินตา แต่ชีวิตต้องเดินต่อไป กว่าหงส์จะทำใจมานั่งก็ทอผ้าก็ใช้เวลาอยู่นานเช่นเดียวกับแม่หมอนเฮือนแก้ว จันทิบัติได้กับการเรียน ถือเป็นผู้หญิงคนแรกที่ติดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ แม่อุยนาทอชิ้นมัทรีเสร็จในที่สุดแม้ช้ากว่าเวลาที่กำหนดไว้ แต่ก็ทันถวายภัณฑ์เทศน์ในอีกสี่ปีถัดมา หงส์มองก็หลังเก่าของแม่หมอนเฮือนแก้วนึกถึงคำสอนที่ถ่ายทอดวิชาให้พร้อมคำพูดที่ว่า “อันภษาหน้าเป็นไป เป็นช่างทอที่ดี รักษาลายบะเก่าหมอนนี้เอาไว้ให้ลูกหลานเนื้อ” ตอนนี้หงส์ทอทุกอย่างในชิ้นเจียงแสนใหม่ค่าฝืนนั้นได้แล้ว ตั้งใจจะทอสิบหกกลายในฝืนเดียวอีกรอบไว้เป็นมรดกของลูกหลานต่อไป แม่อุยแม่แจ่มทุกคนต้องมีชิ้นตื่นจกอย่างน้อยคนละหนึ่งฝืน

กล่าวโดยสรุป วรรณกรรมเรื่องก๊าด จากการแบ่งออกเป็น 3 ภาค ตามชื่อบทที่สะท้อนจังหวะของการทอผ้า ได้แก่ เหวขึ้น ตัวขึ้น และตื่นขึ้น มีเนื้อหาที่มุ่งเน้นการต่อสู้ข้ามเพศ การสืบทอดภูมิปัญญาการทอผ้าทางเพศ วัฒนธรรม รวมทั้งการเก็บจำความทรงจำทั้งที่งดงามและความโหดร้าย

เนื้อหา

การศึกษารวบรวมภาษาไทยถิ่นเหนือที่ปรากฏในวรรณกรรมรางวัลซีไรต์ ประจำปี 2567 เรื่อง ก๊าด ของประเสริฐศักดิ์ ปัตมะรัต โดยใช้แนวทางการจัดหมวดหมู่ตามกรอบความคิดการวิจัยของ นวพรรณ พันธุมธธา และคณะ (2540) ที่ได้แบ่งหมวดคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือไว้จำนวน 17 หมวด คือ 1. บุคคล 2. ร่างกาย 3. ความเป็นไปในชีวิต 4. อาชีพ 5. กิริยาอาการ 6. ลักษณะนิสัยความสามารถและการรับรู้ 7. ความเชื่อและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ 8. ค่านิยม ประเพณีและการบันเทิง 9. เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม 10. อาหาร 11. สภาพบ้านเมืองและที่อยู่อาศัย 12. การพูด 13. สัตว์ 14. พืช 15. เวลา 16. สิ่งของเครื่องใช้ และ 17. อื่น ๆ จากนั้นนำคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือแปลเป็นภาษาไทยมาตรฐาน ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือ
2. อ่านวรรณกรรม เรื่อง ก๊าด ของประเสริฐศักดิ์ ปัตมะรัต อย่างละเอียด แล้วสังเกตคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือ และทำเครื่องหมายสัญลักษณ์หรือขีดเส้นใต้คำศัพท์นั้น ๆ
3. นำคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือที่พบในเรื่องบันทึกลงในตารางที่สร้างขึ้น จากนั้นทำการค้นคว้าความหมาย โดยใช้ระบบการสืบค้นจากเว็บไซต์มรดกล้านนา พจนานุกรมภาษาล้านนา-ไทย, ไทย-ล้านนา ที่พัฒนาขึ้นโดย จรรย์ สุนทรสิงห์ เพื่อแปลความหมายของคำศัพท์
4. นำคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือมาจำแนกจัดเป็นหมวดหมู่ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จากนั้นทำการแจกแจงความถี่ และคำร้อยละ
5. นำเสนอองค์ความรู้เป็นลักษณะการเรียบเรียงพรรณนา

ตารางที่ 1 แสดงผลการจัดหมวดหมู่คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือในวรรณกรรม เรื่อง กีบาด

หมวดหมู่คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือ	จำนวนคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือที่ปรากฏ	ร้อยละ	จัดลำดับ
1. บุคคล	9	9.09	4
2. ร่างกาย	2	2.02	8
3. ความเป็นไปในชีวิต	ไม่ปรากฏ		
4. อาชีพ	ไม่ปรากฏ		
5. กิริยาอาการ	22	22.22	1
6. ลักษณะนิสัย ความสามารถ และการรับรู้	ไม่ปรากฏ		
7. ความเชื่อและสิ่งศักดิ์สิทธิ์	2	2.02	8
8. ค่านิยม ประเพณี และการบันเทิง	4	4.04	7
9. เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม	6	6.06	6
10. อาหาร	ไม่ปรากฏ		
11. สภาพบ้านเมือง และที่อยู่อาศัย	6	6.06	6
12. การพูด	11	11.11	3
13. สัตว์	2	2.02	8
14. พืช	12	12.12	2
15. เวลา	8	8.08	5
16. สิ่งของเครื่องใช้	9	9.09	4
17. อื่น ๆ	6	6.06	6
รวม	99	100	13

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ภาษาไทยถิ่นเหนือที่ปรากฏในวรรณกรรม เรื่อง กีบาด ผู้แต่งใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือ จำนวนทั้งสิ้น 99 คำ เมื่อนำมาจัดเป็นหมวดหมู่ตามเกณฑ์ที่กำหนด พบว่ามีจำนวน 13 หมวดหมู่ โดยพบภาษาไทยถิ่นเหนือหมวดหมู่กิริยาอาการ มากที่สุด จำนวน 22 คำ คิดเป็นร้อยละ 22.22 รองลงมาคือ หมวดหมู่พืช จำนวน 12 คำ คิดเป็นร้อยละ 12.12 รองลงมาคือ หมวดหมู่การพูด จำนวน 11 คำ คิดเป็นร้อยละ 11.11 รองลงมาคือ หมวดหมู่สิ่งของเครื่องใช้ และหมวดหมู่บุคคล จำนวน 9 คำ คิดเป็นร้อยละ 9.09 รองลงมาคือ หมวดหมู่เวลา จำนวน 8 คำ คิดเป็นร้อยละ 8.08 รองลงมาคือ หมวดหมู่เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม สภาพบ้านเมืองและที่อยู่อาศัย และอื่น ๆ จำนวน 6 คำ คิดเป็นร้อยละ 6.06 รองลงมาคือ หมวดหมู่ค่านิยมประเพณีและการบันเทิง จำนวน 4 คำ คิดเป็นร้อยละ 4.04 รองลงมาคือ หมวดหมู่ร่างกาย ความเชื่อและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และสัตว์ จำนวน 2 คำ คิดเป็นร้อยละ 2.02 ตามลำดับ ส่วนคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือที่ไม่ปรากฏ จำนวน 4 หมวดหมู่ คือ หมวดหมู่ความเป็นไปในชีวิต หมวดหมู่อาชีพ หมวดหมู่ลักษณะนิสัยความสามารถและการรับรู้ และหมวดหมู่อาหาร

จากการศึกษาหมวดหมู่คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือที่ปรากฏในนวนิยาย เรื่อง กีบาด เพื่อให้ผู้อ่านมีความเข้าใจในความหมายของคำศัพท์ เนื่องจากการเข้าใจความหมายจะส่งผลต่อการอ่านวรรณกรรม

เพื่อให้รับรู้และเข้าใจถึงเรื่องราวต่าง ๆ ภายในเรื่อง เข้าถึงอารมณ์ความรู้สึกของตัวละคร ตลอดจนเจตนาารมณ์ของผู้แต่งที่ถ่ายทอดส่งต่อมายังผู้อ่าน โดยสามารถแปลความหมายคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือเป็นภาษาไทยมาตรฐาน ได้ดังนี้

1. ภาษาไทยถิ่นเหนือหมวดหมู่เกี่ยวกับกิริยาอาการ จำนวน 22 คำ

กิริยาอาการ หมายถึง การกระทำ อาการที่แสดงออกมาทางกาย มารยาท เช่น กิริยานอบน้อม กิริยาทรม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือหมวดหมู่กิริยาอาการ มีความหมายดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงความหมายของคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือหมวดหมู่กิริยาอาการ

คำศัพท์	ความหมาย	คำศัพท์	ความหมาย
1. หื้อ	ให้	12. เป็นปี	เป็นลม
2. ผ่อ	ดู	13. เหลือก่า	ดี้อ, ไม่ฟังคำตักเตือน
3. เตว	เดิน	14. เตียม	จ๊กกะจี้
4. ล่น	วิ่ง	15. สวก	ดูร้าย
5. อู้	พูด	16. สละสลุง	ทำความสะอาด
6. ยับ	จับ	17. หลั่วว	ลูกชู้, ลูกซัน
7. จ่ม	บ่น	18. ดั่งไฟ	จุดไฟ
8. ผะเลิด	ลื่น	19. ฮักเมา	หลงรัก
9. ขว้าง	ทิ้ง	20. ขอสุมา	ขอสมา, ขอขมา, ขอโทษ
10. หั้น	เห็น	21. มาบตาซัง	สายตาจ้องมองด้วยความชิงชัง
11. ก้าย	นำเปื้อน	22. เสี้ยงใจ	หมดใจ ไม่มีอะไรจะพูดหรือสงสัยต่อแล้ว ใช้ในเชิงลบ

2. ภาษาไทยถิ่นเหนือหมวดหมู่เกี่ยวกับพืช จำนวน 12 คำ

พืช หมายถึง สิ่งมีชีวิตที่โดยทั่วไปสร้างอาหารเองโดยการสังเคราะห์แสง, เมล็ดพันธุ์ไม้, สิ่งที่จะเป็นพันธุ์ต่อไป, พืชพันธุ์ ก็ใช้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือหมวดหมู่พืช มีความหมายดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงความหมายของคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือหมวดหมู่พืช

คำศัพท์	ความหมาย	คำศัพท์	ความหมาย
1. สะลัก	ต้นยอป่าหรือต้นสลักป่า	7. ต้นสะหลี	ต้นโพ
2. หะนะ	ต้นสมอไทย	8. หะกาย	ต้นมะกายคัต
3. หะนะมวัว	ต้นนมวัว	9. สัมหะตะ	ตะคร้อ ผลไม้ป่ารสเปรี้ยว
4. หะลินไม้	ต้นเพกา	10. ผักหนอก	ใบบัวบก
6. ไม้ฮัก	ต้นรัก	11. หลั่วว้างวาย	ใบสาบเสือ
		12. บ่าเชื้อส้ม	มะเขือเทศ

3. ภาษาไทยถิ่นเหนือหมวดหมู่เกี่ยวกับการพูด จำนวน 11 คำ

การพูด หมายถึง พฤติกรรมการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึกหรือความต้องการของผู้พูด เพื่อสื่อความหมายไปยังผู้ฟังโดยใช้ถ้อยคำ น้ำเสียง สีหน้า แววตา และกิริยาท่าทาง เพื่อให้ผู้ฟังรับรู้เข้าใจ และสนองตอบต่อสารที่ผู้พูดได้สื่อไปยังผู้ฟัง (ศิริรัตน์ กลยะณี และพระมหาขวัญชัย กิตติปาโล, 2558) โดยคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือหมวดหมู่การพูด มีความหมายดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงความหมายของคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือหมวดหมู่การพูด

คำศัพท์	ความหมาย	คำศัพท์	ความหมาย
1. ฮา	กู	6. เป็นจะเป็นนะ	พูดจริงจึงเป็นงานเป็นการ
2. คิง	มิง	7. ยังบ่แล้วเตื้อ	ยังไม่เสร็จดี
3. ลูก	มาจาก	8. ลูก	มาจาก
4. ตางใด	ทางใด, ที่ใด	9. ปะแ่ด	ผิด ไม่ตรง
5. แดดแซแล	แดดจัด แดดจ้า	10. ล่ำ	อร้อย
		11. จะไป	อย่า

4. ภาษาไทยถิ่นเหนือหมวดหมู่เกี่ยวกับบุคคล จำนวน 9 คำ

บุคคล หมายถึง คนซึ่งสามารถมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย เรียกว่า บุคคลธรรมดา และคำว่า บุคคลยังหมายถึง กลุ่มบุคคลหรือองค์กรซึ่งกฎหมายบัญญัติให้เป็นบุคคลอีกประเภทหนึ่ง ที่ไม่ใช่บุคคลธรรมดา และให้มีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย เรียกว่า นิติบุคคล และบุคคล มี 2 ประเภท คือ บุคคลธรรมดา และนิติบุคคล (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) โดยคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือหมวดหมู่บุคคล มีความหมายดังนี้

ตารางที่ 5 แสดงความหมายของคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือหมวดหมู่บุคคล

คำศัพท์	ความหมาย	คำศัพท์	ความหมาย
1. แม่หม่อน	แม่ทวด	5. แชกกุลวา	ในบริบทนี้ หมายถึง ชาวอินเดีย
2. อ้อย	ปู่ตายาย	6. ปู่จ่าน	มัคนายก
3. ขะโยมวัด	ลูกศิษย์วัดที่ยังไม่มีโอกาสบวช เด็กวัดฝึกหัด	7. ยาง	คำเรียกของคนล้านนาที่ใช้เรียกชาติพันธุ์กะเหรี่ยง
4. สาวจี	สาวแรกรุ่น	8. แชกกุลวา	ในบริบทนี้ หมายถึง ชาวอินเดีย
		9. ละอ่อนตอนแต่น	เด็กน้อย

5. ภาษาไทยถิ่นเหนือหมวดหมู่เกี่ยวกับสิ่งของเครื่องใช้ จำนวน 9 คำ

สิ่งของ หมายถึง วัตถุต่าง ๆ ส่วนคำว่า เครื่องใช้ หมายถึง สิ่งของสำหรับการใช้การต่าง ๆ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) โดยคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือหมวดหมู่สิ่งของเครื่องใช้ มีความหมายดังนี้

ตารางที่ 6 แสดงความหมายของคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือหมวดหมู่สิ่งของเครื่องใช้

คำศัพท์	ความหมาย	คำศัพท์	ความหมาย
1. หีด	หีบ	6. โคม	โคม
2. คั่ว	ข้าวของเครื่องใช้	7. ต้อม	ตุ่มใส่น้ำ
3. คู้	ถึงน้ำ	8. ก้วย	ตะกร้า
4. ขะแจ	กุญแจ	9. เฝียน	อุปกรณ์ปั่นฝ้ายเป็นเส้นด้าย โครงสร้างทำจากไม้ มีวงล้อสำหรับหมุน
5. สลาด	ไม้กวาดทางมะพร้าว		

6. ภาษาไทยถิ่นเหนือหมวดหมู่เกี่ยวกับเวลา จำนวน 8 คำ

เวลา หมายถึง ช่วงขณะ ความยาวนานที่มีอยู่หรือเป็นอยู่ โดยนิยามกำหนดขึ้นเป็นครู่ คราว วัน เดือน ปี เป็นต้น เช่น เวลาเป็นเงินเป็นทอง ขอเวลาสักครู่ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) โดยคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือหมวดหมู่เวลา มีความหมายดังนี้

ตารางที่ 7 แสดงความหมายของคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือหมวดหมู่เวลา

คำศัพท์	ความหมาย	คำศัพท์	ความหมาย
1. เมิน	นาน	5. ขวาย	สาย
2. วันฟุก	พรุ่งนี้	6. ข้าวตอน	มือเทียง
3. วันค้ำ	ทั้งวันทั้งคืน	7. แลง	เย็น
4. ปีเหมา	ปีนักษัตรกระต่ายหรือปีเถาะ	8. เมื่อลุน	ในภายหลัง

7. ภาษาไทยถิ่นเหนือหมวดหมู่เกี่ยวกับเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม จำนวน 6 คำ

เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม หมายถึง การป้องกันร่างกายจากมลภาวะ รวมทั้งป้องกันอันตรายจากภายนอก ถือเป็นหน้าที่ทางกายภาพ เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มยังเป็นการบ่งบอกถึงภาพลักษณ์ของผู้สวมใส่ สถานภาพทางสังคมที่จะช่วยเสริมสร้างบุคลิกภาพ แสดงให้เห็นถึงรสนิยมของผู้สวมใส่เป็นอย่างดี (ชนเดตี พุ่มพฤษ, 2564) โดยคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือหมวดหมู่เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม มีความหมายดังนี้

ตารางที่ 8 แสดงความหมายของคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือหมวดหมู่เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม

คำศัพท์	ความหมาย
1. ลายเขี้ยวหมา	ลายผ้าชนิดหนึ่งมีลักษณะคล้ายงู มักใช้ทอผ้าปูที่นอนเช่นเดียวกับลายเขี้ยวหมา
2. ลายละกอน	มาจาก “ละคร” หรือ นคร หมายถึง นครเขลางค์ หรือเมืองลำปาง ชาวเชียงใหม่สมัยก่อนเรียกชาวลำปางว่า “จาวละกอน” เมื่อตั้งชื่อลายขึ้น จึงสื่อถึงลายที่ได้รับอิทธิพลมาจากลายขึ้นลำปาง
3. จีตอกก๊วก	ลายทอที่มีลักษณะเหมือนดอกไม้ตุ้ม มักทอกลางโคมในลายละกอนน้อย
4. ผ้าหลบ	ผ้าปูที่นอน
5. ผ้าต๊วบ	ผ้าห่ม
6. สะลี	ที่นอน

8. ภาษาไทยถิ่นเหนือหมวดหมู่เกี่ยวกับสภาพบ้านเมืองและที่อยู่อาศัย จำนวน 6 คำ

ที่อยู่อาศัย หมายถึง อาคารบ้านเรือน รวมถึงตึก โรง และแพ ที่มนุษย์จัดสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัยทั้งกลางวันและกลางคืน ภายในที่อยู่อาศัยประกอบด้วยสิ่งต่าง ๆ ที่ต้องการ มีทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกสบาย อุปกรณ์และสิ่งที่ใช้สอยที่จำเป็นตามความต้องการทางด้านร่างกาย จิตใจ และความเป็นอยู่ที่ดีงามทั้งส่วนตัวและครอบครัวของผู้พักอาศัย (สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม, ม.ป.ป.) โดยคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือหมวดหมู่สภาพบ้านเมืองและที่อยู่อาศัย มีความหมายดังนี้

ตารางที่ 9 แสดงความหมายของคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือหมวดหมู่สภาพบ้านเมืองและที่อยู่อาศัย

คำศัพท์	ความหมาย	คำศัพท์	ความหมาย
1. เฮือน	เรือน	4. กาด	ตลาด
2. โต้ง	ทุ่ง, ทุ่งนา	5. เหมย	หมอก
3. น้ำแม่	แม่น้ำ	6. ป่าเห้ว	ป่าช้า

9. ภาษาไทยถิ่นเหนือหมวดหมู่เกี่ยวกับอื่น ๆ จำนวน 6 คำ โดยคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือหมวดหมู่อื่น ๆ มีความหมายดังนี้

ตารางที่ 10 แสดงความหมายของคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือหมวดหมู่อื่น ๆ

คำศัพท์	ความหมาย	คำศัพท์	ความหมาย
1. ขี้เปอะ	ขี้โคลน	4. สีชมอ่อน	สีชมพู
2. ตายเข้าเหว	ตายแล้วถูกแบกเข้าป่าช้า	5. ฮิม	เกือบ
3. สียอดต่อง	สีเขียวอ่อน	6. ป่อง	หน้าต่าง

10. ภาษาไทยถิ่นเหนือหมวดหมู่เกี่ยวกับค่านิยม ประเพณีและการบันเทิง จำนวน 4 คำ

ค่านิยม หมายถึง สิ่งที่เป็นคุณหรือสังคมยึดถือเป็นเครื่องช่วยตัดสินใจ และกำหนดการกระทำของตนเอง ส่วนคำว่า ประเพณี หมายถึง สิ่งที่นิยมถือประพฤติปฏิบัติสืบ ๆ กันมาจนเป็นแบบแผนขนบธรรมเนียมหรือจารีตประเพณี และคำว่า บันเทิง หมายถึง เบิกบาน รื่นเริง ทำให้รู้สึกสนุก เช่น รายการบันเทิง บำเทิง หรือ ประเทิง ก็ว่า ลูกคำของ “บันเทิง” คือ บันเทิงกาสร บันเทิงคดี (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) โดยคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือหมวดหมู่ค่านิยม ประเพณีและการบันเทิง มีความหมายดังนี้

ตารางที่ 11 แสดงความหมายของคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือหมวดหมู่ค่านิยม ประเพณีและการบันเทิง

คำศัพท์	ความหมาย	คำศัพท์	ความหมาย
1. ปะเก๋า	โบราณ	3. ทานขันข้าว	การเตรียมสำหรับอาหารนำไปถวายพระสงฆ์ที่วัด
2. ประเวณี	ประเพณี	4. วันดา	วันก่อนวันงานจริง ใช้ในบริบทวันที่เตรียมงานและเตรียมสิ่งของต่าง ๆ ก่อนทำบุญใหญ่

11. ภาษาไทยถิ่นเหนือหมวดหมู่เกี่ยวกับร่างกาย จำนวน 2 คำ

ร่างกาย หมายถึง รูปลักษณะที่มองเห็น เป็นความจริงทางโลกที่จับต้องได้ และไม่แตกต่างกันในระดับโครงสร้างเผ่าพันธุ์ตามหลักชีววิทยา ร่างกายถูกเข้าใจว่าเป็นรูปร่างที่เรามองเห็นส่วนลักษณะอาหารที่มองไม่เห็น (สุมาลี มหณรงค์ชัย, 2560) โดยคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือหมวดหมู่ร่างกายมีความหมายดังนี้

ตารางที่ 12 แสดงความหมายของคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือหมวดหมู่ร่างกาย

คำศัพท์	ความหมาย
1. ขนคิง	ขนทั่วร่างกาย
2. ฮูดัง	รูจุมุก

12. ภาษาไทยถิ่นเหนือหมวดหมู่เกี่ยวกับความเชื่อและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ จำนวน 2 คำ

ความเชื่อและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หมายถึง สิ่งที่อยู่คู่คนไทยมายาวนาน เปรียบเสมือนกำลังใจในการใช้ชีวิตของคนไทย เพราะคนไทยมีการดำเนินชีวิตที่ควบคู่กับวัฒนธรรมความเชื่อ เช่น การประกอบพิธีกรรมตามประเพณีหรือเทศกาลต่าง ๆ การสร้างศาล การสร้างสิ่งศักดิ์สิทธิ์ การบนบานสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ไสยศาสตร์ (กิตติศักดิ์ รุจิกายจันรัตน์ และกนก พานทอง, 2563) โดยคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือหมวดหมู่ความเชื่อและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มีความหมายดังนี้

ตารางที่ 13 แสดงความหมายของคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือหมวดหมู่ความเชื่อและสิ่งศักดิ์สิทธิ์

คำศัพท์	ความหมาย
1. ซีด	อัมมงคล, ลักษณะไม่ดีไม่งามไม่สมควรกระทำ
2. ผาธนา	อธิษฐาน, प्रารธนา

13. ภาษาไทยถิ่นเหนือหมวดหมู่เกี่ยวกับสัตว์ จำนวน 2 คำ

สัตว์ เป็นคำที่ยืมมาจากภาษาสันสกฤตว่า สัตตว (อ่านว่า สัต-ตะ -วะ) ภาษาสันสกฤตคำนี้มีความหมายตามรากศัพท์ว่า ความเป็น หมายถึง สิ่งมีชีวิตแบบหนึ่ง ตามความเชื่อในพระพุทธศาสนา คำว่า สัตว์ มีความหมายกว้าง หมายถึง สัตว์ในอบายภูมิ มนุษย์ พระโพธิสัตว์ เทวดา และพรหม ซึ่งเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในสังสารวัฏ (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2553) โดยคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือหมวดหมู่สัตว์มีความหมายดังนี้

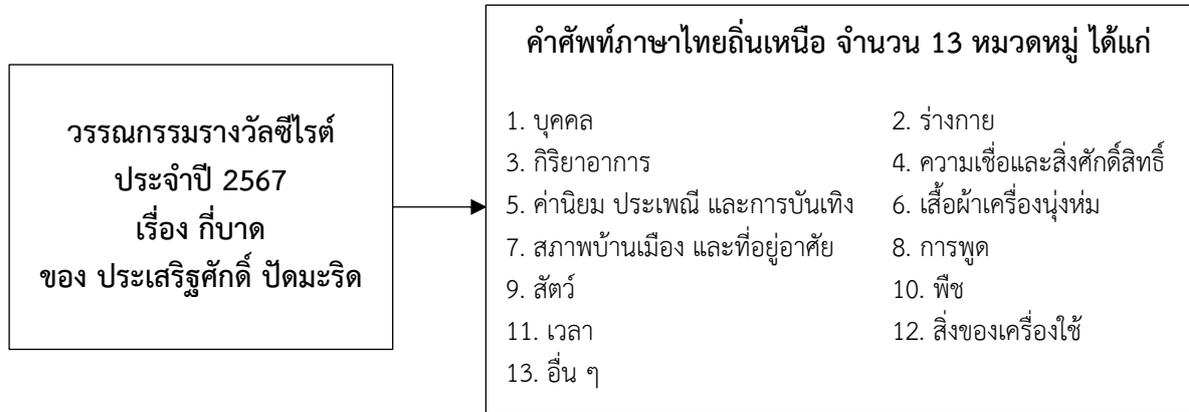
ตารางที่ 14 แสดงความหมายของคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือหมวดหมู่สัตว์

คำศัพท์	ความหมาย
1. หมาแม่ดอง	หมาที่มีลูกแล้วหลายคอก โดยมากแล้วจะดุกว่าหมาทั่วไป
2. ปลาหลิม	ปลาช่อน

องค์ความรู้

จากการศึกษาคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือในวรรณกรรมรางวัลซีไรต์ ประจำปี 2567 เรื่อง กีบาด ของประเสริฐศักดิ์ ปัทมะริต สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ได้ ดังนี้

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

สรุป

การศึกษาคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือในวรรณกรรมรางวัลซีไรต์ ประจำปี 2567 เรื่อง กีบาด ของประเสริฐศักดิ์ ปัทมะริต เป็นงานวรรณกรรมที่นำเสนอภาษาไทยถิ่นเหนืออย่างลึกซึ้งในหลายแง่มุม แสดงให้เห็นถึงการใช้ภาษาที่มีอัตลักษณ์ชัดเจน ไม่กลายเป็นอุปสรรคต่อผู้อ่านทั่วไป ผู้เขียนเลือกใช้คำศัพท์ตามแผนการเล่าเรื่องและบริบทตั้งแต่ชื่อเรื่อง เล่นคำระหว่าง กีบาด ที่หมายถึง ราคา และ กีบาด ที่หมายถึง บาดแผล นับเป็นการสร้างสัญลักษณ์หลายชั้นว่า ราคาค่าความเจ็บปวด สะท้อนความหมายได้อย่างลุ่มลึก อีกทั้งพิถีพิถันในการให้ข้อมูลคำศัพท์ที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมล้านนา ไม่ให้เหนือจนเข้าใจยาก แต่ยังคงความเป็นถิ่นเหนือเฉพาะ การแปลและจัดหมวดหมู่คำศัพท์ช่วยให้การเรียนรู้ภาษาถิ่นเหนือเป็นเรื่องที่เข้าใจได้ไม่ยาก ส่งผลต่อผู้อ่านวรรณกรรมโดยตรงให้ได้สาระความรู้และเกิดอารมณ์สุนทรีย์

เอกสารอ้างอิง

- กิตติศักดิ์ รุจิกาญจนรัตน์ และ กนก พานทอง. (2563). ความเชื่อและความศรัทธาต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ด้านการรักษาโรคของผู้ประกอบวิชาชีพแพทย์แผนไทย จังหวัดเพชรบุรี. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร*, 40(3), 1 - 11.
- จรรย์ สุนทรสิงห์. (2564). *พจนานุกรมภาษาล้านนา-ไทย, ไทย-ล้านนา*. จาก <https://moradoklanna.com/dict/>
- ธนธร นวลสมบัติ และ ปพิชญา พรหมกันธา. (2568). กีบาด: มวลอำนาจแห่งจารีตที่ปิดกั้นความฝัน. *วารสารวิจัยและนวัตกรรมเพื่อความยั่งยืน*, 2(2), 74 - 93.
- นวพรรณ พันธุ์เมธา, รุ่งอรุณ ที่มชอุณหเชียร, ตาวเชิงหวา และ หุเหย์ฝาง. (2540). การศึกษาวิเคราะห์ คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือ. *รายงานการวิจัย*. ฝ่ายวิจัย สถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ประเสริฐศักดิ์ ปัตมะจริต. (2567). *ก๊ีบาด* (พิมพ์ครั้งที่ 2). คมบาง.
- พิเชษฐ แสงทอง. (2567). บทวิจารณ์หนังสือ “ก๊ีบาด” นิยายซีไรต์ 2567 แม่หญิงทอผ้าจารึกประวัติอารมณณ์และความรู้สึก. *วารสารมนุษยศาสตร์กับสังคม*, 10(2), 237 - 244.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- ชเนตตี พุ่มพฤษ. (2564). ทศนคติและพฤติกรรมการเลือกซื้อเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของประชาชนในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ*, 8(3), 93 - 101.
- ศิริรัตน์ กลยะณี และ พระมหาขวัญชัย กิตติปาโล. (2558). ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการพูด. *วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์*, 1(1), 17 - 30.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2553). *สัตว์*. จาก https://www.orst.go.th/iwfm_search.asp
- สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม. (ม.ป.ป.). *คู่มือโครงการบ้านสะอาด อนามัยดี ชีวีสมบูรณ์*. กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข.
- สุมาลี มหณรงค์ชัย. (2560). “รูปปรมัตถ์” กับ “ร่างกาย” ในพุทธศาสนาเถรวาท. *วารสารภาษา ศาสนา และวัฒนธรรม*, 6(1), 98 - 117.
- อัจฉราภรณ์ จันทร์สว่าง และรัชตพล ชัยเกียรติธร. (2566). การเปรียบเทียบคำประสมในภาษาไทย ถิ่นเหนือกับภาษาลาว. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 18(1), 79 - 88.

